

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1977-1978.

7 DECEMBER 1977

WETSVOORSTEL

waarbij aan de gemeente Gembloux
de titel van stad wordt verleend

(Ingediend door de heer Poswick)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het is een zeer verspreid, ofschoon niet gerechtvaardigd gebruik de gemeenten Gembloux als stad te bestempelen.

Bij wijze van voorbeeld kan worden verwezen naar het recente koninklijk besluit van 14 april 1967, ondertekend door de Minister van Binnenlandse Zaken die ter zake een autoriteit is. Artikel 1 van dat koninklijk besluit tot benoeming van een politiecommissaris te Gembloux luidt als volgt:

« Artikel 1 : De heer X... is benoemd tot politiecommissaris van de stad Gembloux, arrondissement Namen ... »

Blijkbaar kennen de meest bevoegde autoriteiten aan Gembloux dus een titel toe waarop die gemeente geen recht heeft. Zij komt immers niet voor onder de gemeenten die volgens het besluit van 30 mei 1825 het recht hebben de titel van stad te voeren.

En toch verdient Gembloux die titel zowel op grond van zijn ouderdom als van zijn industriële en sociale betekenis.

Wat betreft zijn ouderdom, daarover verstrekt het «Wapenboek van de provinciën en gemeenten van België» de volgende interessante gegevens :

«Gembloux... is het vroegere «Gerniniacum», een Romeinse pleisterplaats gelegen op de baan van Bavay naar Tongeren, die omstreeks 922 de hoofdstad van het graafschap Brugeron werd. In 933 stichtte Sint Gilbertus er een Benediktijner abdij, wier abten, met de titel van de graven van Gembloux, onder de edelen van de Staten van Brabant zetelden.

» Een charter van 946 van Keizer Otto had hun inderdaad de regaliënrechten, voorbehouden aan graven, toegekend. In 988 ontving de prinsbischof van Luik de hoge

Chambre des Représentants

SESSION 1977-1978.

7 DÉCEMBRE 1977

PROPOSITION DE LOI

tendant à accorder le titre de ville
à la commune de Gembloux

(Déposée par M. Poswick)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Un usage très largement répandu et cependant injustifié consiste dans l'octroi du titre de ville à la commune de Gembloux.

Un exemple, parmi d'autres, peut être relevé dans un arrêté royal récent, daté du 14 avril 1967 et signé par le Ministre de l'Intérieur qui fait autorité en la matière. L'article 1 de cet arrêté, portant nomination du commissaire de police de Gembloux, est libellé comme suit :

« Article 1 : M. X... est nommé commissaire de police de la ville de Gembloux, arrondissement de Namur ... »

Il apparaît donc que les autorités les plus qualifiées accordent, en fait, à Gembloux un titre auquel elle n'a pas droit. En effet, cette commune ne figure pas parmi les localités belges reprises dans l'arrêté du 30 mai 1825 comme étant autorisées à porter le titre de ville.

Il apparaît cependant que, tant au point de vue de l'ancienneté que du rayonnement industriel et social, Gembloux mériterait de porter ce titre.

Quant à l'ancienneté, l'armorial des villes et des communes de Belgique donne les intéressantes précisions suivantes :

« Gembloux est l'ancien Gerniniacum, station romaine située sur la route de Bavay à Tongres qui devint, vers 922, le chef-lieu du Comté de Brugeron. En 933, Saint Guibert y fonda une abbaye de bénédictins dont les abbés siégeaient avec le titre de comtes de Gembloux, parmi les nobles des Etats du Brabant.

» Une charte de 946 de l'empereur Othon leur avait, en effet, accordé les droits régaliens réservés aux comtes. En 988, le prince-évêque de Liège reçut la haute-avouerie de

voogdij van Gembloux en het recht om de lagere voogden te benoemen. De hertogen van Brabant vervingen geleidelijk het gezag van Luik over Gembloux en Jan III ontnam in 1348 de voogdij aan Jan van Walhain.

» Het graafschap Gembloux omvatte, buiten de stad Gembloux zelf, ook nog Sauvenière, Liroux, Lonzée, Grand-Manil, Cortil, Ernage, Harton, Bertinchamps en de abdij van Argenton.

» Het stadsrecht dat vroeger aan Gembloux werd toegekend, en krachtens herwelk deze plaats werd omringd door wallen en grachten, maakte van deze localiteit de eerste vrijdom van Brabant. Dit recht werd in 1187 bekrachtigd door Godfried III, die de stad vrijstelling van belasting verleende en het privilege munt te slaan.

» In 1136 werd de stad een eerste maal in brand gestoken, tijdens een strijd tussen de inwoners en de monniken van de abdij. Gembloux werd geplunderd door de graven van Henegouwen en van Namen, die zich verbonden hadden tegen Hendrik II, hertog van Brabant. In 1680 vernietigde een brand het klooster, waarvan men de bibliotheek die onder meer de kostbare Kroniek van Sigebert bevatte, heeft kunnen redden. Don Juan van Oostenrijk versloeg de legers van de Verenigde Provinciën onder de muren van Gembloux op 31 januari 1578.

» De schepenbank van Gembloux heeft haar functie uitgeoefend van de oorsprong der abdij af tot bij haar opheffing in 1796, zonder merkelijke wijzigingen te ondergaan. In de Xle eeuw was de rechtsmacht er reeds georganiseerd en het wettenrecht en gewoonterecht dat te Gembloux werd toegepast, werd door de hertog van Leuven in 1116 toegekend aan Mont-Saint-Guibert.

Wat berreft zijn industriële betekenis is Gembloux het voornaamsre centrum van de messenmakerij en de vestigingsplaats van belangrijke industrieën op het gebied van metaalverwerkende nijverheid, landbouwmachines, heelkundige apparaten, drukmateriaal en geëxtrudeerd plastic. Dank zij zijn industriegebied wordt Gembloux nu ook her voornaamsre fabricagecentrum van zwaar materiaal voor de burgerlijke bouwkunde en van de tabaksindustrie.

Ten slotte is Gembloux ook uit een intellectueel en sociaal oogpunt een belangrijk centrum, want het telt met name een universiteit, het rijkslandbouwinstituut, alsmede de tuinbouwschool te Grand-Manil.

Ingevolge de wet tot samenvoeging van gemeenten zal Gembloux nagenoeg 20000 inwoners tellen en daarmee, volgens het aantal inwoners, het vierde belangrijkste centrum van de provincie Namen worden.

Om al die redenen is het verantwoord aan de gemeente Gembloux de hoedanigheid van stad te verlenen.

WETSVOORSTEL

Enig artikel

De gemeente Gembloux wordt gemachtigd de titel van stad te voeren.

24 november 1977.

Gembloux et le droit de nommer les avoués inférieurs, mais les ducs de Brabant supplantèrent peu à peu l'autorité de Liège sur Gembloux et Jean III en retira l'avouerie, en 1348, à Jean de Walhain.

» Le comté de Gembloux comprenait, en plus de la ville de ce nom, Sauvenière, Liroux, Lonzée, Grand-Manil, Cortil, Ernage, Harton, Bertinchamps et l'abbaye d'Argenton.

Le droit de cité accordé précédemment à Gembloux en vertu duquel ce bourg s'était entouré de murailles et de fossés, fit de cette localité la première franchise du Brabant. Ce droit lui fut confirmé, en 1187, par Godfried III qui accorda à Gembloux des exemptions d'impôts et le privilège de battre monnaie.

» Incendié une première fois, vers 1136, au cours d'une lutte entre ses habitants et les moines de son abbaye, Gembloux fut mis à sac par les comtes de Hainaut et de Namur, coalisés contre le duc de Brabant, Henri II. En 1680, un incendie consuma le monastère dont on sauva la bibliothèque qui contenait, entre autres, la précieuse Chronique de Sigebert. Don Juan d'Autriche battit, sous les murs de Gembloux, les armées des Provinces-Unies, le 31 janvier 1578.

» L'échevinage de Gembloux a fonctionné depuis l'origine de l'abbaye jusqu'à sa suppression, en 1796, sans subir de modifications notables. Dès le XIe siècle, la justice était organisée et le droit légal et coutumier appliqué à Gembloux était celui que le comte de Louvain avait accordé, en 1116, à Mont-Saint-Guibert.

En ce qui concerne le rayonnement industriel de Gembloux, cette commune est la capitale de la coutellerie, le siège important d'industries de fabrication métallique, de machines agricoles, d'appareils chirurgicaux, d'imprimerie, de plastique extrudé. Elle est en passe de devenir par son zoning industriel la capitale belge de la fabrication du matériel lourd de génie civil et de l'industrie du tabac.

Enfin, au point de vue intellectuel et social, Gembloux est un centre important comportant, notamment, une université, l'institut agronomique de l'Etat, ainsi que l'école d'horticulture de Grand-Manil.

Par suite de la loi portant fusion des communes, Gembloux va compter une population de près de 20 000 habitants, ce qui en fera le 4e centre, en ordre d'importance numérique, de la province de Namur.

Toutes ces raisons justifient la proposition de loi par laquelle il y a lieu de concéder la qualité de ville à la commune de Gembloux.

Ch. POSWICK

PROPOSITION DE LOI

Article unique

La commune de Gembloux est autorisée à porter le titre de ville.

24 novembre 1977.

Ch. POSWICK
R. MARCHAL
A. BERTOUILLE